

נאמר של נייר

תיאטרון בקריית שמונה כאלטרנאטיווה לתיאטרון

הבורגני המסובסד * המבקר שאמר על דן כנר: „מתחנחן ופולט בלי

סוף תישפוכו של מיני רכילויות...” * צמח על חתן „פרס ישראל”

תיאטרון

אצבע הגליל

התיאטרון הציבורי הבורגני המסובסד כי ערים הגדולות בישראל, הצליח תוך שנים להגיע למיסחור, איבון וניון כמעט-מוחלטים, תוך שהפך את תפקיד התיאטרון ממקדם הצופים למבדרם.

הדביליות בתל-אביב, מעורר את השאלה: מיהו, בעצם, „ישראל הראשונה” תל-אביב או קריית-שמונה? שאלה נוספת היא: מתעוררת לאור מצב תרבותי חדש זה: אולי הגיע הזמן שהמועצה לתרבות-ולאמנות תבטל את תמיכה בהבימה, הקאמרי ושאר התיאטראות הפרואזיסים, ותתחיל להשקיע את עשרות מיליוני הלירות שלה בסדנות-התיאטרון של עיריות-הפיתוח. תפיסת תרבותית שכזאת תוכל לשרת חלוקה צודקת של משאבים המוקצים לתרבות.

תווים

קונצרט טינה

פאשלה נוספת במסדר הפאשלות של חגיגות ה-30 למדינת ישראל והישגיה, היא מוסיקאלית, וצליליה צורמים למדי. חטיבת המוסיקה ברשות-השדירו, בהנהלתה של הגברת מיכל זמורה (רעייתו של השופט העליון חיים כהן), החלה בהשמעת סידרת קונצרטים תחת הכותרת „מצלילי המוסיקה בישראל”.

על הקונצרט הראשון בסידרה זו, שנערך בשבוע שעבר, יצא מבקרה-מוסיקה של דבר, חנוך רון, בחמת-זעם. ברשימה תחת הכותרת כל השגיאות האפשריות, שבה כתב בין השאר:

„...הקונצרט הראשון מבין ארבעה בנות שא, המוסיקה הישראלית היה תמונת בלהות שאפילו פוראליסם בעל הדמיון הפרוע ביותר לא היה יכול לצייר כרוג' מתה... עריכה לא מקצועית ורמת הביצוע הפנימי ביותר שאפשר למצוא הם- כו את אולם המוויאון למקום עלוב ועצוב... מוספר המשתתפים על הבימה (המקהלה, התזמורת, המנצחים, הסולנים, עורכים,

ז'אן ז'נה

אינחת תרבותית בקריית-שמונה

מגמה שהחלה מסתמנת בשנים האחרונות, יצרה תחושה שהתשועה לתיאטרון הישראלי תבוא ממרכזי-תרבות חדשים, בלי תיאמוס-חיים, המצויים בתהליך של צמיחה וצריכה טבעיים. אחרי עלייתה המטאורית ונפילתה המטאורית לא פחות של להקת באר-שבע, שהחלה ללהקה מקומית, וסיימה את בשורתה בשאיפה להפוך סניף באר-שבע של התיאטרון הקאמרי, הגיעה שעתה של קריית-שמונה.

ריחוקה הגיאוגרפי של קריית-שמונה מ„מרכזי-תרבות” ואי-יכולתם של התיאטראות המסובסדים לספק את צורכי התרבות של „ישראל השנייה” — למרות שלמען מטרה זו בדיוק הם מסובסדים — הביאו לעבודת-נימלים יסודית ושקטה המנחת מזה זמן בקריית-שמונה, שפריה היא ראשון החל נראה בימים אלה.

שלוש סדנות-תיאטרון, לילדים, לנוער ולמבוגרים, מעלות החודש בפני תושבי קריית-שמונה ויישובי אצבע-הגליל שלוש הצגות התיאטרון. סדנת-הילדים מעלה את להקת הירן מאת נ. גרנט, בתרגומו של נתן אלתרמן ובבימויו של עמי השרוני. סדנת-הנוער מעלה את קובץ מאת יגאל מוסינזון ובבימויו של דן אילן, חבר קיבל בוך מנהר ואילו סדנת-המבוגרים מעלה עיבוד חופשי של המשרתות והמירפסת מאת ז'אן ז'נה, בבימויו של פדרו טטר, חבר קיבוץ כפר-סולד.

אין ספק שהעלאת מחזות אלה בקריית-שמונה מעידה על אינחת תרבותית בעיני רות-הפיתוח. עשייה תרבותית העידה מאז ומתמיד על אי-נחת, ובתיאטראות רחוב דיוגוף אין אי-נחת וגם לא עשייה-תרבותית. ז'אן ז'נה, המועלה על קרשי הבמה בקריית-שמונה לעומת הקומדיות הבורגניות

תשפוכות של מיני רכילויות, ודן כנר תאב את הקונצפציה הזו כצורה מושגית למת...
...מקהלת, רינת' לא היתה גרועה כי ערב זה. גם תזמורת באר-שבע ופולנים אחדים לא היו גרועים. רינת' נשמעה, פשוט, כמקהלה אנתנטית משנות ה-40. השירים של אנגל, פוסטולסקי ובוסקוביץ נשמעו כשירי מקהלת בית-ספר בכינוס מקהלות, ללא ליטוש, דיוק או רמה מקצועית נאותה, אם נסיגה טוטאלית זו כי רמת המקהלה שישפכה פעם למוצה כיו-תר בארץ עדיין מרנינה את פרנסי המקל הלה ויודידיה, הרי ישמרו אותה האל מידידיה. סגנלי ספרבר הוכיח כערב זה, שי הוא מצליח להוריד את המקהלה כנפילה הוסיטית... הכרי תזמורת באר-שבע עם מנדי רודן ניגנו כאילו כפאם השד. נראה שרודן מצליח להפוך את תזמורת באר-שבע לעוד תזמורת פרוכונצ'יאלית נוספת תזמורת „קול ישראל” שהבינוניות הונתה בה. במשך שנים הרשו תזמורת אחת, ועכשיו גם הורסים תזמורת שהכטיחה רכות כצעקיה הראשונים...”

...מקהלת, רינת' לא היתה גרועה כי ערב זה. גם תזמורת באר-שבע ופולנים אחדים לא היו גרועים. רינת' נשמעה, פשוט, כמקהלה אנתנטית משנות ה-40. השירים של אנגל, פוסטולסקי ובוסקוביץ נשמעו כשירי מקהלת בית-ספר בכינוס מקהלות, ללא ליטוש, דיוק או רמה מקצועית נאותה, אם נסיגה טוטאלית זו כי רמת המקהלה שישפכה פעם למוצה כיו-תר בארץ עדיין מרנינה את פרנסי המקל הלה ויודידיה, הרי ישמרו אותה האל מידידיה. סגנלי ספרבר הוכיח כערב זה, שי הוא מצליח להוריד את המקהלה כנפילה הוסיטית... הכרי תזמורת באר-שבע עם מנדי רודן ניגנו כאילו כפאם השד. נראה שרודן מצליח להפוך את תזמורת באר-שבע לעוד תזמורת פרוכונצ'יאלית נוספת תזמורת „קול ישראל” שהבינוניות הונתה בה. במשך שנים הרשו תזמורת אחת, ועכשיו גם הורסים תזמורת שהכטיחה רכות כצעקיה הראשונים...”

ספרים

שפינוזה

ב-27 ביולי 1656 הוכרז מעל התיבה בביהמ"ד הפורטוגזים באמסטרדם, חרם נגד מלומד צעיר בשם „ברוך אספינוזה”. שטרם מלאו לו אז 24 שנים. בספר הקהילה נכתב לאמור:

„אנשי המעמד * מודיעים לכבוד מועלתכם, כי מזה זמן מה הגיעו לידיעתם דעותיו ומעשיו הרעים של ברוך דה אספינוזה, והם ניסו להשיבו מאחזותיו העקלקלות כדרכים ובהכחשות שונות. מאחר שהדבר לא עלה בידם, ונחמד הוא, מדי יום ביומו הגיעו אליהם ידיעות נוספות על דבריו כפירה נוראים שעולל הזורה... מאחר שביריבה הרכה עדינות מהימנות, שהיבאו והיעלו כולן כנוכחות האדונים החכמים החליטו בהסכמתם של אלה כי אספינוזה דגן יוחרם ויגורר מערת ישי-ראל, ועל כן הם מתרימים אותו לאמור: „בגזירת עיריין ובמאמר קרישין אנו גוזרים, רבים, נידוי, אלה ושמתא על ברוך דה אספינוזה, בהסכמת האל יתברך והקהל הקדוש הזה... ארור יהיה ביום וארור בלילה, ארור יהיה בשוכבו וארור בקומו, ארור בצאתו וארור בכואו; והי לא ירצה בכפרתו וחרונו ת. וקנאתו יכלוהו, וכי ירת ה' את שמו מתחת פני השמים ויריחיקו ה' מכל שבטי ישראל ככל אלות השמים הכתיבות בספר התורה הזה. ואתם הדבקים בה' אלוהיכם חיים מולכם היום. והריני מזהירים שאיש לא יבוא עימו בדברים בעליפה ובכתב, ואין לעשות עימו הסד כלשהו, ולא לשנות במחיצתו תחת קורת גג אחד, ולא לבוא בד' אמותיו, ולא לקרוא בחיבור כלשהו שנעשה או נכתב על ידיו.”

החרם שהטילו רבני ועסקני קהילת היהודים הפורטוגזים באמסטרדם על שפיר גוזה עודנו תקף. כמינהג התיסטוריה, איש אינו זוכר עוד אותם רבנים ועסקנים. שפינוזה, שרק לפני קצת יותר משנה נחגג יום השנה ה-300 למותו ברוב כבוד והדר בעולם כולו, עדיין זכור לכל. ולמרות שי החרם הרבני עליו טרם בוטל, מרבית ספריו תורגמו כבר לעיברית, וישראלים רבים ממוציא ילודי קוראים ב„חיבור כל” שהו שנעשה או נכתב על ידיו... בימים אלה ראה אור, בתרגום עיברי, חיבור נוסף של שפינוזה, ולמרות שהרבנים הכי

* הפרנסים והרבנים.

ציטוט

על שלמות האלוהים

בפרק „על פעילותו ההכרחית של אלוהים” כותב ברוך שפינוזה בספרו „מאמר קצר על אלוהים, האדם ואיש רון” (ראה: ספרים) את הדברים הבאים:

עתה שוב מתעוררת השאלה אם אלוהים היה שלם כפי שהוא עכשיו, אם לא כפי הדברים היו נבראים על ידו באופן אחר, או שהיו ערכים ונגזרים מעולם אחרת מכפי שהם עכשיו. התשובה על כך היא, שאילו נברא הטוב מנצח נצח חים באופן אחר מכפי שהוא עתה, הרי היה נובע בהכרח, לפי דעתם של אלה המניחסים לאל רצון ושכל, שאלוהים היה בעל רצון ושכל אחר, וכתוצאה מכך היה עושה את הדברים אחרת. ומכאן נובע בהכרח שאלוהים היתה לו תכונה אחרת או מוז שיש לו עכשיו, והתכונה שיש לו עכשיו שונה מוז שהיתה לו אז, כך שבהניחנם שהוא עכשיו שלם בתכלית השלימות הרי בעל כורחנו נאמר ש-לא היה כזה אילו ברא הכל אחרת. כל אלה דברים שבהם יש זרויות גלויות, ואין הם יכולים לחול בשום פנים על אלוהים שהוא היה, הווה ויהיה לנצח נצחים בלתי משתנה.

ברוך שפינוזה

אין התנ"ך יכול להוות יסוד לאלמות ולחוקר-טובלנות